YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

5 päivänä maaliskuuta 2009 *

Asiassa C-545/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sofiyski gradski sad (Bulgaria) on esittänyt 19.11.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.12.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Apis-Hristovich EOOD

vastaan

Lakorda AD,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts (esittelevä tuomari) sekä tuomarit T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja J. Malenovský,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: hallintovirkamies N. Nanchev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.11.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Apis-Hristovich EOOD, edustajinaan advokat E. Marcov ja advokat A. Andreev,

– Lakorda AD, edustajinaan advokat D. Mateva ja advokat M. Mladenov,

– Bulgarian hallitus, asiamiehinään E. Petranova, D. Drambozova ja A. Ananiev,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään N. Nikolova ja H. Krämer,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY (EYVL L 77, s. 20) 7 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat Apis-Hristovich EOOD (jäljempänä Apis) ja Lakorda AD (jäljempänä Lakorda), kaksi Bulgarian oikeuden mukaan perustettua yhtiötä, jotka myyvät elektronisia virallisia oikeudellisia tietokantoja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Direktiivin 96/9 tavoitteena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan ”kaikenmuotoisten tietokantojen oikeudellinen suoja”.

4 Tietokannan käsite määritellään mainitun direktiivin soveltamisen osalta sen 1 artiklan 2 kohdassa ”teosten, tietojen tai muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaksi, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy”.

5 Saman direktiivin 1 artiklan 3 kohdan mukaan ”tämän direktiivin mukaista suojaa ei sovelleta tietokoneohjelmiin, joita käytetään elektronisen pääsymahdollisuuden sisältävien tietokantojen valmistamiseen tai niiden käyttämiseen”.

6 Direktiivin 96/9 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännökset eivät rajoita soveltamasta yhteisön säännöksiä, jotka koskevat

a) tietokoneohjelmien oikeudellista suojaa;

_ _”

7 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”tietokannat, jotka aineiston valinnan tai järjestämisen perusteella muodostavat tekijän omaperäisen henkisen luomuksen”, saavat tekijänoikeussuojaa.

8 Saman direktiivin 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Suojan kohde”, säädetään sui generis -suojasta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tietokannan valmistajalle oikeus kieltää sellaisen tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen merkitsee määrällisesti ja/tai laadullisesti huomattavaa investointia, koko sisällön tai laadullisesti ja/tai määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö.

2. Tätä lukua sovellettaessa tarkoitetaan

a) ’kopioinnilla’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan pysyvää tai väliaikaista siirtämistä tallennusalustalta toiselle millä tavalla ja missä muodossa tahansa;

b) ’uudelleenkäytöllä’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan mitä tahansa saattamista yleisön saataville kopioita levittämällä, vuokraamalla, onlinesiirrolla tai muulla siirtotavalla. Kun oikeudenhaltija tai joku hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokannan kopion yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus määrätä kyseisen kopion edelleenmyymisestä yhteisössä raukeaa.

Julkinen lainaaminen ei ole kopiointia tai uudelleenkäyttöä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu oikeus voidaan siirtää, luovuttaa tai siihen voidaan antaa sopimukseen perustuva käyttölupa.

4. Tämän artiklan 1 kohdassa säädettyä oikeutta sovelletaan riippumatta siitä, että tekijänoikeus tai muut oikeudet mahdollisesti suojaavat tietokantaa. Sen lisäksi mainittua oikeutta sovelletaan riippumatta siitä, että tekijänoikeus tai muut oikeudet mahdollisesti suojaavat tietokannan sisältöä. Tietokantojen suojaaminen tämän artiklan 1 kohdassa säädetyllä oikeudella ei rajoita niiden sisältöön kohdistuvia oikeuksia.

5. Tietokannan sisällön epäolennaisten osien jatkuva ja järjestelmällinen kopiointi tai uudelleenkäyttö, jotka voisivat johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai jotka voisivat aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille, eivät ole sallittuja.”

9 Bulgarian tasavallan oikeudessa tietokantojen suojasta säädetään tekijänoikeus- ja lähioikeuslaissa (Zakon za avtorskoto pravo i srodnite mu prava, Darzhaven vestnik nro 56, 29.6.1993), sellaisena kuin se on muutettuna ja julkaistuna 5.9.2006 Darzhaven vestnikin nrossa 73 (jäljempänä ZAPSP). Direktiivin 1 artiklan 2 ja 3 kohta on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä ZAPSP:n lisäsäännösten 2 artiklan 13 kohdalla ja mainitun direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohta tämän lain 93 b §:llä ja 93 c §:n 1 momentilla.

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Apis nosti Sofiyski gradski sadissa (Sofian kaupungin tuomioistuin) kanteen, jolla se vaati yhtäältä, että Lakorda velvoitetaan lopettamaan kopioimasta ja käyttämästä uudelleen väitetysti lainvastaisesti olennaisia osia Apisin tuotemoduuleista nimeltä

”Apis pravo” (Apis-oikeus) ja ”Apis praktika” (Apis-oikeuskäytäntö), jotka kuuluvat oikeudelliseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen eli pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ”Apis 5x:ään” ja sittemmin ”Apis 6:een”, ja toisaalta korvausta vahingosta, jota pääasian kantajalle on aiheutunut Lakordan menettelyn vuoksi.

11 Apis väittää, että se on ZAPSP:ssä tarkoitettu tietokannan valmistaja ja että se on tehnyt huomattavan investoinnin Apis pravo- ja Apis praktika -tuotemoduulien sisältämien tietojen keräämiseen, varmistamiseen, järjestämiseen ja päivittämiseen. Apisin mukaan tähän investointiin liittyvät tärkeimmät toiminnat ovat olleet digitalisointi, muuntaminen, korjaustyö, teknologinen käsittely, säädösten konsolidointi ja oikeudellinen käsittely.

12 Apis väittää, että henkilöt, jotka olivat aikaisemmin työskennelleet sen tietojenkäsittelyosastolla, ennen kuin he perustivat Lakordan, ovat laittomasti kopioineet olennaisia osia sen tuotemoduuleista, minkä johdosta Lakorda on voinut valmistaa ja saattaa markkinoille vuoden 2006 syyskuussa omat tuotemoduulinsa nimeltä ”Balgarsko pravo” (Bulgarian oikeus) ja ”Sadebna praktika” (tuomioistuinten oikeuskäytäntö), jotka kuuluvat oikeudelliseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen ”Lakorda legis”.

13 Apis väittää, että Lakorda on ilman Apisin lupaa kopioinut tuotemoduulista ”Apis pravo” konsolidoidussa muodossaan yli 19 700 asiakirjan tekstit, jotka vastaavat voimassa olevia säädöksiä, aikaisempien säädösten muuttamista tai kumoamista koskevia asiakirjoja ja muun kuin säädöksen luonteisia asiakirjoja. Lisäksi yli 2 500 asiakirjaa, jotka vastaavat säädösten aikaisempia versioita ajalta 2001–2006, oli kopioitu ”Apis pravo” -tuotemoduulista ja käytetty uudestaan ”Lakorda Legis” -järjestelmässä. Niinpä Lakorda kopioi ja käytti uudelleen 82,5 prosenttia kaikista asiakirjoista, jotka mainittu tuotemoduuli sisälsi eli määrällisesti olennaisen osan tämän tuotemoduulin sisällöstä.

14 Lisäksi Apisin väitteiden mukaan Lakorda on kopioinut Apisin tuotemoduulista ”Apis Praktika” 2 516 julkaisematonta tuomioistuinten ratkaisua, jotka Apis on hankkinut

mainittujen tuomioistuinten luvalla ja koonnut mainittuun tuotemoduuliin, mikä merkitsee Apisin mukaan, kun otetaan huomioon tämän julkaisemattoman oikeuskäytännön erityinen arvo, laadullisesti olennaista osaa ”Apis Praktikasta”.

15 Apis väittää, että Lakordan kopiointi- ja uudelleenkäyttötoimet ovat koskeneet paitsi ”Apis pravo”- ja ”Apis praktika” -tuotemoduuleihin koottujen asiakirjojen tekstejä myös näihin asiakirjoihin liittyviä tietoja, kuten näiden asiakirjojen välisiä viittauksia ja tiettyjen ilmaisujen ja käsitteiden oikeudellisia määritelmiä. Näiden luvattomien tekojen todellisuus todistetaan sillä, että Lakordan tuotemoduuleissa on samoja ominaisuuksia kuin Apisin omissa tuotemoduuleissa, kuten erityisesti toimituksellisia huomautuksia, viittauksia englanninkielisiin käännöksiin, kenttiä, hypertekstilinkkejä ja tietoja säädöshistoriasta.

16 Lakorda kiistää kuitenkin kaiken Apisin tuotemoduulien laittoman kopioinnin ja uudelleenkäytön. Se väittää, että ”Lakorda legis” -järjestelmä on tuotosta luokaltaan noin 215 000 Bulgarian levin (BGN) suuruisesta huomattavasta itsenäisestä investoinnista. Tämän järjestelmän luomisessa oli käytetty työryhmää, johon kuului tietokoneasiantuntijoita, juristeja ja hallintohenkilöstöä, ja se perustui tietokantojen luomiseen, päivittämiseen ja esittämiseen suunniteltuihin omaperäisiin ohjelmistoihin, joilla mahdollistettiin paljon nopeampi ja suorituskykyisempi tietojen käsittely ja pääsy tietoihin kuin muissa oikeudellisissa tietojärjestelmissä. Lakordan tuotemoduuleille on lisäksi ominaista perustavalla tavalla erilainen rakenne kuin Apisin tuotemoduuleilla.

17 Lakorda esittää, että suoriutuakseen hyvin hankkeestaan se on käyttänyt hyväksi suhteitaan kansallisiin ja eurooppalaisiin eri viranomaisiin. Se on lisäksi käyttänyt yleisön saatavilla olevia lähteitä, kuten Darzhaven vestnikiä (Bulgarian tasavallan virallinen lehti) ja kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten virallisia sivustoja, mikä selittää Lakordan ja Apisin tuotemoduulien sisältöjen huomattavan samankaltaisuuden ja sen, että moduuleilla on – tosin vähäinen määrä – samankaltaisia ominaisuuksia erityisesti käännösviittausten ja komentojen osalta. Lisäksi ZAPSP:n mukaan valtion elinten viralliset asiakirjat eivät kuulu tekijänoikeuden suojan alaan.

18 Lakorda lisää, että suurin osa ”Lakorda legis” -järjestelmässä olevista toimituksellisista huomautuksista ja hyperlinkeistä on tulosta yksilöllisestä suunnittelusta, joka perustuu koottujen asiakirjojen äärimmäisen yksityiskohtaiseen systemaattiseen käsittelyyn, luokitteluun ja merkintään. Mainittu järjestelmä sisältää siten 1 200 000 järjestettyä tietoa, jotka ovat erikseen saatavilla, ja yli 2 700 000 hypertekstilinkkiä, jotka on suunniteltu ainutlaatuista tunnistus- ja luokittelumenetelmää käyttäen. Lisäksi Lakordan ja Apisin tietojärjestelmiin kootuissa tuomioistuinratkaisuissa on huomattavia eroja erityisesti sen osalta, mitkä seikat on merkitty tärkeiksi kyseessä olevan ratkaisun tulkinnassa. Apisin tuotemoduulien toimitukselliset tekniikat johtuvat bulgarian kielessä noudatettavista yleisistä välimerkkisäännöistä.

19 Sofiyski gradski sad toteaa, että selvittääkseen, onko asiassa, joka on saatettu sen käsiteltäväksi, rikottu lakia, sen on tulkittava ZAPSP:n 93 c §:n 1 momenttia, jolla on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohta.

20 Mainittu tuomioistuin korostaa yhtäältä, että pääasian oikeudenkäynnin keskeisenä kysymyksenä on se, että Lakorda on väitetysti kopioinut laittomasti Apisin tuotemoduulien sisältöä, ja toisaalta, että tämä sisältö muodostuu valtion elinten asiakirjoista, joita muutetaan, täydennetään tai kumotaan jatkuvasti, ja se toteaa, että ZAPSP:n rikkomisen toteamiseksi on sekä määritettävä hetki, jona tämä väitetty kopiointi on tapahtunut, ja selvitettävä, onko kyse pysyvästä siirtämisestä vai väliaikaisesta siirtämisestä.

21 Koska pysyvää ja väliaikaista siirtämistä ei ole määritelty ZAPSP:ssä, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii, onko tulkittaessa direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevia ilmaisuja ”pysyvä” ja ”väliaikainen” sovellettava siirtämisajan kestoon vai sen ajan kestoon, jonka kopioitu aineisto on säilytetty toisella tallennusalustalla, perustuvaa arviointiperustetta. Se katsoo, että jälkimmäinen arviointiperuste, mikäli se hyväksyttäisiin, merkitsisi sitä, että olisi tarkastettava, onko tietokanta, josta väitetty kopiointi on tehty, tallennettu pysyvästi laitteeseen (hardware), missä tapauksessa kyse olisi pysyvästä siirtämisestä, vai säilytetäänkö mainittua tietokantaa päinvastoin tietokoneen käyttömuistissa, jolloin kyse olisi väliaikaisesta siirrosta.

22 Kun otetaan huomioon Lakordan väite, jonka mukaan ”Apis pravo”- ja ”Apis praktika” -tuotemoduulit edustavat määrällisesti epäolennaista osaa sen järjestelmästä ”Lakorda legis”, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että sen on tulkittava direktiivin 96/9 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua määrällisesti olennaisen osan käsitettä. Tältä osin se pohtii, onko tutkittaessa sitä, onko kopiointi koskenut tällaista osaa, verrattava mainituista tuotemoduuleista kopioitujen tietojen määrää Lakordan tuotemoduulien sisältämiin tietoihin erikseen vai päinvastoin kokonaisuutena tarkasteltuna.

23 Apisin väitteen, jonka mukaan sen tuotemoduulissa ”Apis praktika” on tuomioistuinratkaisuja, jotka on saatu tuomioistuimilta, joiden oikeuskäytäntöön yleisöllä ei ole pääsyä, johdosta ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii, onko merkityksellisenä arviointiperusteena arvioitaessa sitä, onko kyse direktiivin 96/9 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetusta laadullisesti olennaisesta osasta tietokannan sisällöstä, tietojen saatavuus niiden keräämisen kannalta vai näiden tietojen tietoarvo.

24 Lopuksi ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii, onko tutkittaessa, onko direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi tapahtunut, verrattava paitsi tietokantoja sellaisinaan myös niiden hallinnoinnissa käytettäviä tietokoneohjelmia.

25 Kohdattuaan nämä tulkintavaikeudet Sofiyski gradski sad päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Miten on tulkittava käsitteitä ’pysyvä siirtäminen’ ja ’väliaikainen siirtäminen’ ja miten ne on rajattava toisistaan, jotta

– voidaan todeta, onko tapahtunut direktiivin [96/9] 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kopiointi tietokannasta, johon on pääsy elektronisesti[?]

– Minä ajankohtana on tällöin todettava, että on tapahtunut direktiivin [96/9] 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kopiointi tietokannasta, johon on pääsy elektronisesti[?]

– Mikä merkitys kopioinnin arvioinnille on sillä, jos tällä tavoin kopioitua tietokannan sisältöä käytetään uuden ja muutetun tietokannan perustamiseen?

2) Mitä arviointiperustetta on sovellettava tulkittaessa käsitettä ’määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi’, jos tietokannat on jaettu yksittäisiin alaryhmiin ja niitä käytetään näissä alaryhmissä, jotka ovat itsenäisiä kaupallisia tuotteita? Onko kriteerinä käytettävä tietokantojen laajuutta kaupallisessa tuotteessa kokonaisuutena vai tietokantojen kokoa kyseessä olevassa alaryhmässä?

3) Onko käsitteen ’määrällisesti arvioituna olennainen osa’ tulkinnan yhteydessä otettava huomioon se seikka, että valmistaja on hankkinut mahdollisesti kopioidut tietyt tiedot lähteestä, johon ei ole yleistä pääsyä, joten tietojen saaminen oli mahdollista vain kopioimalla ne juuri tämän valmistajan tietokannoista?

4) Mitä kriteerejä on sovellettava sen toteamiseksi, onko kopioitu tietokantaa, johon on pääsy elektronisesti? Voidaanko todisteena kopioinnista pitää sitä, että

valmistajan tietokannalla on erityinen rakenne, huomautukset, viittaukset, komennot, kentät, hypertekstilinkit ja toimitukselliset tekstit ja nämä osat ovat myös mahdolliseen rikkomiseen syyllistyneen tekijän tietokannassa? Onko kummankin toisiinsa verrattavan tietokannan järjestämiseen kuuluvilla eri alkuperäisrakenteilla merkitystä tässä arvioinnissa?

5) Onko kopioinnin tapahtumisen toteamisessa merkitystä tietokannan hallintaa varten tehdyllä tietokoneohjelmalla/järjestelmällä, jos se ei ole osa tietokantaa?

6) Koska direktiivin [96/9] ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 'tietokannan laadullisesti ja määrällisesti arvioituna olennainen osa' on yhteydessä tietokannan keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen kohdistuvaan huomattavaan investointiin, niin miten näitä käsitteitä on tulkittava valtion täytäntöönpanoviranomaisten antamien, yleisön saatavilla olevien säädösten ja yksittäispäätösten ja -toimien, niiden käännösten ja oikeuskäytännön suhteen?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

26 Lakorda katsoo, että ennakkoratkaisupyyntöä ei tarvita pääasian ratkaisemiseksi.

27 Lakorda väittää tältä osin, että esillä olevassa oikeudenkäynnissä ei ole kysymys direktiivissä 96/9 tarkoitettujen käsitteiden ”kopiointi” tai ”olennainen osa tietokannan sisällöstä” tulkinnasta. Se esittää, että kopioinnin käsite määritellään Bulgarian oikeudessa ja että yhteisöjen tuomioistuin on jo tulkinnut mainitun direktiivin säännöksiä, joita ennakkoratkaisupyyntö koskee. Se lisää, että sen laittoman kopioinnin osalta, josta Lakordaa moititaan, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pystyy arvioimaan seikkoja, jotka asianosaiset ovat esittäneet sille, muun muassa sen teknisen ja kirjanpidollisen asiantuntijalausunnon perusteella, jotka se on pyytänyt ja saanut pääasian oikeudenkäynnin ratkaisemista varten, eikä yhteisöjen tuomioistuimella ole tarvetta puuttua asiaan.

28 Tältä osin on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok., s. I-4921, 59 kohta; asia C-380/05, Centro Europa 7, tuomio 31.1.2008, Kok., s. I-349, 52 kohta ja asia C-213/07, Michaniki, tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9999, 32 kohta).

29 Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti vastattava niihin (ks. mm. asia C-326/00, IKA, tuomio 25.2.2003, Kok., s. I-1703, 27 kohta ja em. asia Michaniki, tuomion 33 kohta).

30 Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok., s. I-2099, 39 kohta ja em. asia Michaniki, tuomion 34 kohta).

31 On kuitenkin todettava, että esillä oleva asia ei koske mitään edellisessä kohdassa esitetyistä tapauksista. Päinvastoin pääasian oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen kuvauksesta, joka on ennakkoratkaisupyynnössä, ilmenee – mikä lisäksi on vahvistettu istunnossa – että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian ratkaisu edellyttää erityisesti sitä, että tämä tuomioistuin saa joukon täsmennyksiä, jotka koskevat direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettuja käsitteitä ”kopiointi” ja tietokannan sisällön ”olennainen osa” arvioituna laadullisesti tai määrällisesti.

32 On lisättävä, että EY 234 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuimien ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan. Antaakseen kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin yhteistyön nimissä esittää ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle kaikki tarpeellisiksi katsomansa ohjeet (ks. asia C-49/07, MOTOE, tuomio 1.7.2008, Kok., s. I-4863, 30 kohta).

33 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Pääasia

34 Ensimmäinen, neljäs ja viides kysymys, jotka on käsiteltävä yhdessä, koskevat pääasiallisesti tietojen fyysiseksi siirtämiseksi ymmärretyn kopioinnin käsitettä direktiivin 96/9 asiayhteydessä. Toinen, kolmas ja kuudes kysymys, jotka on myös koottava yhteen yhteistä käsittelyä varten, koskevat lähinnä tietokannan sisällön olennaisen osan käsitettä arvioituna laadullisesti tai määrällisesti tässä samassa yhteydessä.

Ensimmäinen, neljäs ja viides kysymys, jotka koskevat direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettua ”kopioinnin” käsitettä

35 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää tulkintaa käsitteistä ”pysyvä siirtäminen” ja ”väliaikainen siirtäminen”, joita käytetään direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa kopioinnin käsitteen määrittämisessä. Se pohtii lisäksi yhtäältä sitä, millä hetkellä kopioinnin tietokannasta, johon on mahdollistettu elektroninen pääsy, katsotaan tapahtuvan, ja toisaalta sitä, missä määrin se, että tietokannasta kopioitua sisältöä on käytetty uuden, muutetun tietokannan valmistamiseen, voi vaikuttaa sitä koskevaan arviointiin, onko tällainen kopiointi tapahtunut.

36 Neljäs kysymys koskee lähinnä sitä, mitä merkitystä arvioitaessa kopiointia tietokannasta, johon on mahdollistettu elektroninen pääsy, on yhtäältä sillä seikalla, että tämän tietokannan materiaaliset ja tekniset ominaisuudet esiintyvät sui generis -oikeuden oletetun rikkojan tietokannassa, ja toisaalta kyseessä olevien kahden tietokannan rakenteellisilla eroilla.

37 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, onko tietokoneohjelmalla, jota käytetään tietokannan hoitamisessa mutta joka ei ole osa tietokantaa, merkitystä arvioitaessa sitä, onko kopiointi tapahtunut.

38 Tältä osin on muistutettava, että kopioinnin käsite on määritelty direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa ”tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan pysyväksi tai väliaikaiseksi siirtämiseksi tallennusalustalta toiselle millä tavalla ja missä muodossa tahansa”.

39 Koska kopioinnin käsitettä käytetään direktiivin 96/9 7 artiklan eri säännöksissä, tutkittavina oleviin kysymyksiin on vastattava tämän artiklan yleinen asiayhteys

huomioon ottaen (ks. vastaavasti asia C-304/07, Directmedia Publishing, tuomio 9.10.2008, Kok., s. I-7565, 28 kohta).

40 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kun otetaan huomioon direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuoto määriteltäessä kopioinnin käsitettä ja yhteisön lainsäätäjän käyttöön ottaman sui generis -oikeuden tavoite (ks. vastaavasti asia C-203/02, The British Horseracing Board ym., tuomio 9.11.2004, Kok., s. I-10415, 45, 46 ja 51 kohta ja em. asia Directmedia Publishing, tuomion 31–33 kohta), tätä käsitettä on mainitun 7 artiklan asiayhteydessä tulkittava laveasti siten, että se koskee tietokannan koko sisällön tai sen osan kaikkea luvatonta käyttöönottoa, eikä suoritetun toimen luonteella ja muodolla ole merkitystä tältä osin (ks. vastaavasti em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 51 ja 67 kohta sekä em. asia Directmedia Publishing, tuomion 34, 35, 37 ja 38 kohta).

41 Ratkaisevana perusteena tältä osin on kyseisen tietokannan koko sisällön tai sen osan ”siirtäminen” toiselle tallennusalustalle, joka on samanlainen tai erilainen kuin mainitun tietokannan tallennusalusta. Tällainen siirto edellyttää, että tietokannan koko sisältö tai sen osa sijaitsee muulla tallennusalustalla kuin alkuperäisen tietokannan tallennusalustalla (ks. em. asia Directmedia Publishing, tuomion 36 kohta).

42 Tässä asiayhteydessä on todettava ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen liittyen, että kuten direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan a alakohdasta ilmenee, yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on ollut sisällyttää mainitussa 7 artiklassa tarkoitettuun kopioinnin käsitteeseen paitsi ”pysyvää siirtämistä” myös ”väliaikaista siirtämistä” koskevat toimet.

43 Kuten Euroopan yhteisöjen komissio on istunnossa täsmentänyt, mainitun lainsäätäjän tavoitteena on ollut sulkea pois eräänlainen de minimis -sääntö direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitetun ”siirtämisen” käsitteen tulkinnassa. Lisäksi kuten komissio on edelleen istunnossa vahvistanut, mainitussa direktiivissä itsessään ei tosin liitetä mitään erityisiä oikeudellisia seurauksia kyseessä olevan siirtämisen pysyvyyteen tai päinvas-

toin väliaikaisuuteen. Kysymyksellä pysyvästä siirtämisestä tai väliaikaisesta siirtämisestä voi kuitenkin olla merkitystä kyseessä olevan kansallisen oikeuden asiayhteydestä riippuen arvioitaessa suojatun tietokannan valmistajan sui generis -oikeuden mahdollisen loukkauksen vakavuutta tai tällaiseen loukkaamiseen liittyvän korvattavan vahingon laajuutta.

44 On komission tavoin katsottava, että pysyvän siirtämisen ja väliaikaisen siirtämisen erona on alkuperäisestä tietokannasta kopioitujen aineistojen toisella tallennusalustalla tapahtuvan säilyttämisen kesto. Pysyvästä siirtämisestä on kysymys, kun aineistot tallennetaan pysyvästi muulle kuin alkuperäiselle tallennusalustalle, ja väliaikaisesta siirtämisestä on kyse, kun nämä aineistot tallennetaan rajalliseksi ajaksi toiselle tallennusalustalle, esimerkiksi tietokoneen käyttömuistiin.

45 Elektronisesta tietokannasta tapahtuvan kopioinnin ajankohtana on pidettävä hetkeä, jona kopioinnin kohteena olevat aineistot tallennetaan muulle kuin alkuperäiselle tallennusalustalle riippumatta siitä, onko tallentaminen pysyvää vai väliaikaista.

46 Lisäksi siirtotoimen tavoite on merkityksetön, kun arvioidaan sitä, onko tapahtunut kopiointi. Niinpä ei ole merkityksellistä, että kyseessä olevan siirtotoimen tarkoituksena on muodostaa toinen tietokanta – kilpaileepa se alkuperäisen tietokannan kanssa tai ei – tai että kyseinen toimi liittyy muuhun kaupalliseen tai ei-kaupalliseen toimintaan kuin tietokannan muodostamiseen (ks. vastaavasti em. asia Directmedia Publishing, tuomion 46 ja 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 Kuten direktiivin 96/9 johdanto-osan 38 perustelukappaleessa todetaan, kopioinnin käsitteen tulkinnassa on myös merkityksetöntä, että suojatun tietokannan siirrossa toiselle tallennusalustalle päädytään kyseessä olevien aineistojen erilaiseen jäsentämi-

seen tai järjestämiseen kuin alkuperäiselle tietokannalle on ominaista (ks. vastaavasti em. asia Directmedia Publishing, tuomion 39 kohta).

48 Näin ollen ja kun otetaan huomioon tekniset uudelleenjärjestämismahdollisuudet, joita elektronisissa tietokannoissa voi olla, se seikka, että tällaisen sui generis -oikeudella suojatun tietokannan koko sisältö tai osa siitä on muutetussa muodossa toisessa tietokannassa, ei ole itsessään esteenä sille, että kopioinnin todetaan tapahtuneen. Sama pätee tilanteeseen, johon ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on viitannut neljännessä kysymyksessään ja joka liittyy eroihin kyseessä olevien kahden tietokannan rakenteen järjestämisessä.

49 On myös tältä osin täsmennettävä, että jos todettaisiin – mikä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on arvioitava – että sui generis -oikeudella suojatun tietokannan koko sisältö tai osa siitä on siirretty ilman sen valmistajan lupaa toiselle henkilölle kuuluvalle tallennusalustalle sitä varten, että tämä henkilö seuraavaksi laittaa tämän sisällön yleisön saataville esimerkiksi toisen, mahdollisesti muutetun tietokannan muodossa, tällainen seikka voi olla osoituksena paitsi kopioinnista myös direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitetusta uudelleenkäytöstä, koska uudelleenkäytön käsitteellä tarkoitetaan tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan kaikkea levittämistä yleisölle (ks. vastaavasti em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 61 ja 67 kohta).

50 Kuten komissio on todennut, on lisäksi korostettava, että sillä seikalla, jonka olemassaolo kuuluu myös ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tutkittavana oleviin asioihin, että laiton kopiointi suojatusta tietokannasta on toteutettu sellaisen uuden tietokannan muodostamista ja markkinointia varten, joka kilpailee alkuperäisen tietokannan kanssa, voi mahdollisesti olla merkitystä arvioidessa alkuperäisen tietokannan valmistajalle tästä toimesta aiheutuneen vahingon laajuutta.

51 Se seikka, jonka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on myös maininnut ennakkoratkaisupyynnössään, että tietokannan sisällön materiaaliset ja tekniset ominaisuudet ovat myös toisen tietokannan sisällössä, voidaan tulkita todisteeksi siirrosta näiden kahden tietokannan välillä ja näin ollen kopioinnista. Kuten Lakorda on korostanut, mainitun tuomioistuimen on kuitenkin arvioitava, voiko tämä yhteensattuma selittyä muilla tekijöillä, kuten sillä, että lähteet, joita on käytetty molempien tietokantojen muodostamisessa, ovat samoja ja että yhteisissä lähteissä on tällaisia ominaisuuksia.

52 On myös täsmennettävä Bulgarian hallituksen tapaan, että se, että aineistot, jotka tietokannan valmistaja on saanut lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, ovat myös toisen valmistajan tietokannassa, ei riitä sellaisenaan näytöksi siitä, että on tapahtunut siirtäminen ensimmäisen tietokannan tallennusalustalta toisen tietokannan tallennusalustalle, kun otetaan huomioon se, että jälkimmäisen tietokannan valmistaja on voinut kerätä mainitut aineistot suoraan samoista lähteistä. Tällainen seikka voi kuitenkin olla todiste kopioinnista.

53 Lopuksi kuten Bulgarian hallitus ja komissio ovat esittäneet, sillä seikalla – johon Lakorda on vedonnut pääasiassa ja joka on ollut syynä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen viidenteen kysymykseen – joka liittyy tietokoneohjelman, jota toisen tietokannan valmistajan sui generis -oikeuden väitetty loukkaaja käyttää tietokantansa hoitamisessa, voi tosin olla merkityksellinen tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY (EYVL L 122, s. 42) yhteydessä (ks. vastaavasti direktiivin 96/9 johdanto-osan 23 perustelukappale ja 2 artiklan a alakohta).

54 Sitä vastoin tällaisella seikalla ei voida sellaisenaan sulkea pois sitä, että tällaisen loukkauksen mahdollisen tekijän tietokannan tallennusalustalla olevat kaikki aineistot tai osa niistä ovat peräisin näiden aineistojen luvattomasta siirrosta suojatun tietokannan tallennusalustalta.

55 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava seuraavaa:

– Direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettujen ”pysyvän siirtämisen” ja ”väliaikaisen siirtämisen” käsitteiden rajanveto perustuu suojatusta tietokannasta kopioitujen aineistojen muulla kuin tämän tietokannan tallennusalustalla tapahtuvan säilyttämisen kestoon. Mainitussa 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi suojatusta tietokannasta, johon on mahdollistettu elektroninen pääsy, tapahtuu hetkenä, jona aineistot, joita siirtäminen koskee, tallennetaan muulle kuin tämän tietokannan tallennusalustalle. Tämä kopioinnin käsite on riippumaton kyseisen toimen toteuttajan tavoitteesta, muutoksista, jotka tämä mahdollisesti tekee siten siirrettyjen aineistojen sisältöön, sekä kyseessä olevien tietokantojen rakenteiden järjestämisen mahdollisista eroista.

– Se seikka, että valmistajan suojatun tietokannan sisällön materiaaliset ja tekniset ominaisuudet ovat myös toisen valmistajan tietokannan sisällössä, voidaan tulkita todisteeksi siitä, että direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi on tapahtunut, ellei tällaista yhteensattumaa voida selittää muilla tekijöillä kuin kyseessä olevien tietokantojen välisellä siirrolla. Se, että aineistot, jotka tietokannan valmistaja on saanut lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, ovat myös toisen valmistajan tietokannassa, ei riitä sellaisenaan näytöksi tällaisesta kopioinnista mutta voi olla todiste siitä.

– Tietokantojen hoitamisessa käytetyt tietokoneohjelmat eivät ole seikka, joka huomioidaan arvioitaessa, onko direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi tapahtunut.

Toinen, kolmas ja kuudes kysymys, jotka koskevat direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”olennainen osa tietokannan sisällöstä”

56 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy lähinnä, miten on tulkittava direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettua tietokannan sisällön ”olennaisen osan” kopioinnin käsitettä arvioituna määrällisesti, jos kyseessä olevat tietokannat muodostavat aineistojen kokonaisuudessa erillisiä alaryhmiä (tuotemoduuleja), jotka vastaavat itsenäisiä kaupallisia tuotteita.

57 Kolmannella kysymyksellä pyritään lähinnä selvittämään, voiko sillä seikalla, että tietokannan valmistaja on saanut tietyt niistä aineistoista, jotka on väitetysti kopioitu mainitusta tietokannasta, lähteestä, johon yleisöllä ei ole vapaata pääsyä, olla vaikutusta direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettuun tietokannan sisällön ”olennaisen osan” käsitteeseen arvioituna laadullisesti.

58 Kuudennella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy lähinnä, millä tavalla on tulkittava direktiivin 96/9 7 artiklan yhteydessä käsitettä ”tietokannan sisällön olennainen osa”, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä jo esitetyt täsmennykset, kun tämä tietokanta sisältää virallisia asiakirjoja, joihin yleisöllä on pääsy, kuten säädöksiä tai valtion täytäntöönpanovallan käytössä tehtyjä päätöksiä sekä oikeuskäytäntöä.

59 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toisen kysymyksen osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan suojatun tietokannan sisällön määrällisesti arvioituna olennaisen osan käsitteellä viitataan tietokannasta kopioituun ja/tai uudelleen käytettyyn tietomäärään, ja kyseistä käsitettä on arvioitava tietokannan kokonaissisällön määrään nähden. Jos nimittäin käyttäjä kopioi ja/tai käyttää uudelleen määrällisesti olennaisen osan sellaisen tietokannan sisällöstä, jonka muodostaminen on edellyttänyt huomattavien voimavarojen käyttöä, myös

kopioituun ja/tai uudelleen käytettyyn osaan liittyvä investointi on samassa suhteessa huomattava (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 70 kohta).

60 Kuten komissio on todennut, on lisättävä tähän, että tallennusalustalla, johon suojatusta tietokannasta peräisin olevat aineistot on siirretty, olevan tietokannan sisällön määrällä ei sitä vastoin ole mitään merkitystä arvioitaessa sen suojatun tietokannan sisällön osan olennaisuutta, jota väitetty kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö koskee.

61 Kuten lisäksi sekä Apis että Bulgarian hallitus ja komissio ovat korostaneet, kopioinnin ja/tai uudelleenkäytön olennaisuuden määrällinen arviointi voidaan joka tapauksessa suorittaa ainoastaan sen aineistokokonaisuuden, joka voi saada sui generis -oikeuteen perustuvaa suojaa, kannalta yhtäältä siksi, että tämä kokonaisuus on laadultaan direktiivin 96/9 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tietokanta, ja toisaalta siksi, että tämän tietokannan muodostamiseen liittyy mainitun direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu huomattava investointi.

62 Tästä seuraa, että sellaisessa tapauksessa, kuten tapauksessa, jonka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tuo esiin toisessa kysymyksessään, jossa aineistokokonaisuus muodostuu useista erillisistä ”alaryhmistä”, on arvioitaessa sitä, onko jostakin näistä alaryhmistä väitetysti suoritettu kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö koskenut määrällisesti arvioituna olennaista osaa tietokannan sisällöstä, määritettävä ennakolta, muodostaako tämä alaryhmä itsessään direktiivissä 96/9 tarkoitetun tietokannan (ks. tältä osin asia C-444/02, Fixtures Marketing, tuomio 9.11.2004, Kok., s. I-10549, 19–32 kohta), joka vastaa lisäksi tämän direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sui generis -oikeuteen perustuvan suojan myöntämisedellytyksiä.

63 Mikäli näin on, väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää on sitten verrattava pelkästään tämän alaryhmän kokonaissisällön määrään.

64 Mikäli näin ei ole, ja jos aineistokokonaisuus, johon kyseessä oleva alaryhmä kuuluu, on itsessään tietokanta, joka voi saada sui generis -oikeuteen perustuvaa suojaa direktiivin 96/9 1 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan nojalla, on sitten verrattava tästä alaryhmästä ja mahdollisesti muista alaryhmistä väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää mainitun kokonaisuuden koko sisältöön.

65 On myös täsmennettävä tältä osin, että se seikka, että saman aineistokokonaisuuden eri alaryhmiä markkinoidaan kutakin erikseen itsenäisinä tuotteina, ei riitä itsessään siihen, että ne luokiteltaisiin tietokannoiksi, jotka voivat saada sellaisinaan sui generis -oikeuteen perustuvaa suojaa. Tällainen luokittelu ei nimittäin perustu kaupallisiin näkökohtiin vaan mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa ja 7 artiklan 1 kohdassa esitettyjen oikeudellisten edellytysten täyttymiseen.

66 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kolmannen kysymyksen osalta on korostettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan suojatun tietokannan sisällön laadullisesti arvioituna olennaisen osan käsite viittaa sellaisen investoinnin merkittävyyteen, joka liittyy kopioinnin ja/tai uudelleenkäytön kohteena olevan sisällön keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen, riippumatta siitä, onko tämä kohde määrällisesti olennainen osa suojatun tietokannan yleisestä sisällöstä. Määrällisesti vähäinen osa tietokannan sisällöstä voi nimittäin merkitä sisällön keräämisen, varmistamisen tai esittämisen kannalta huomattavaa inhimillistä, teknistä tai taloudellista investointia (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 71 kohta).

67 Direktiivin 96/9 johdanto-osan 46 perustelukappaleen, jonka mukaan sui generis -oikeuden olemassaolo ei itsessään johda näihin tietokannassa oleviin teoksiin, tietoihin tai aineistoihin kohdistuvan uuden oikeuden syntymiseen, perusteella on lisäksi katsottu, että kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen luontainen arvo ei ole merkityksellinen peruste tässä arvioinnissa (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 72 ja 78 kohta).

68 Kun otetaan huomioon se, mikä on palautettu mieliin tämän tuomion 66 kohdassa, sillä seikalla, että tietokannan valmistaja on saanut aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty sui generis -oikeudella suojatusta tietokannasta, lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, voi sen inhimillisten, teknisten ja/tai taloudellisten keinojen mukaisesti, joita tämä valmistaja on käyttänyt kerätessään kyseisiä aineistoja tällaisista lähteistä, olla vaikutusta arvioitaessa sitä, onko tehty direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu huomattava investointi, joka liittyy näiden aineistojen ”keräämiseen” (ks. vastaavasti asia C-46/02, Fixtures Marketing, tuomio 9.11.2004, Kok., s. I-10365, 34 ja 38 kohta), ja näin ollen tämä seikka voi vaikuttaa näiden aineistojen luokitteluun laadullisesti olennaiseksi osaksi kyseessä olevan tietokannan sisällöstä.

69 Lopuksi sen seikan osalta, jonka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on tuonut esiin kuudennessa kysymyksessään ja joka koskee sitä, että tietokannassa on virallisia tietoja, joihin yleisöllä on pääsy, on korostettava, että sekä direktiivin 96/9 1 artiklan 2 kohdassa tämän direktiivin mukaisen tietokannan määrittelyssä käytetyn sanamuodon yleisyydestä että sui generis -oikeuteen perustuvan suojan tarkoituksesta ilmenee, että yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on ollut antaa tälle käsitteelle laaja soveltamisala, jonka osalta ei oteta huomioon muun muassa kyseessä olevan aineistokokonaisuuden materiaaliseen sisältöön liittyviä näkökohtia (ks. vastaavasti em. asia C-444/02, Fixtures Marketing, tuomion 19–21 kohta).

70 Lisäksi direktiivin 96/9 7 artiklan 4 kohdasta ilmenee, että sui generis -oikeutta sovelletaan riippumatta siitä, että tietokantaa ja/tai sen sisältöä suojataan mahdollisesti muun muassa tekijänoikeudella.

71 Kuten Bulgarian hallitus on todennut, tästä seuraa, että sillä Lakordan esiin tuomalla seikalla, että Apisin oikeudellisen tietojärjestelmän sisältämät aineistot eivät voi virallisuutensa vuoksi saada tekijänoikeussuojaa, ei voida sellaisenaan perustella sitä, että tällaisia aineistoja sisältävää kokonaisuutta ei luokiteltaisi direktiivin 96/9 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi ”tietokannaksi” tai että tällainen kokonaisuus olisi suljettu pois tämän direktiivin 7 artiklalla käyttöön otetun sui generis -oikeuteen perustuvan suojan soveltamisalasta.

72 Kuten Apis, Bulgarian hallitus ja komissio ovat esittäneet, näin ollen se, että kaikki tietokokonaisuuteen kerätyt aineistot ovat tai osa niistä on virallisia ja yleisöllä on niihin pääsy, ei vapauta ennakkoratkaisupyynnön esittänyttä tuomioistuinta tutkimasta kaikkien merkityksellisten tosiseikkojen perusteella, onko tämä kokonaisuus tietokanta, joka voi saada suojaa sui generis -oikeuden perusteella sen määrällisesti tai laadullisesti huomattavan investoinnin johdosta, joka liittyy sen kokonaissisällön keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen (ks. vastaavasti em. asia C-46/02, Fixtures Marketing, tuomion 32–38 kohta).

73 Se seikka, että suojatun tietokannan sisältö muodostuu lähinnä virallisista aineistoista, joihin yleisöllä on pääsy, ei myöskään vapauta kansallista tuomioistuinta, kun se arvioi mainitun sisällön olennaisen osan kopiointia ja/tai uudelleenkäyttöä, tutkimasta, muodostavatko aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty mainitusta tietokannasta, määrällisesti olennaisen osan tästä tietokannasta tai muodostavatko ne mahdollisesti laadullisesti olennaisen osan siitä, siltä osin kuin ne edustavat huomattavaa inhimillistä, teknistä tai taloudellista investointia, joka liittyy sisällön keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen.

74 Edellä esitetyn perusteella toiseen, kolmanteen ja kuudenteen kysymykseen on vastattava seuraavasti:

– Direktiivin 96/9 7 artiklaa on tulkittava siten, että arvioitaessa sitä, onko tapahtunut tässä artiklassa tarkoitettu tietokannan sisällön määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö, kun kyseessä on aineistokokonaisuus, johon kuuluu erillisiä alaryhmiä, jostakin näistä alaryhmistä väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää on verrattava tämän alaryhmän sisällön kokonaismäärään, jos tämä alaryhmä muodostaa sellaisenaan tietokannan, joka täyttää sui generis -oikeuteen perustuvan suojan myöntämisen edellytykset. Mikäli näin ei ole, ja jos mainittu kokonaisuus muodostaa tällaisen suojatun tietokannan, on verrattava tämän kokonaisuuden eri alaryhmistä väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää tämän kokonaisuuden sisällön kokonaismäärään.

– Sillä seikalla, että suojatun tietokannan valmistaja on saanut aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty tästä tietokannasta, lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, voi niiden inhimillisten, teknisten ja/tai taloudellisten keinojen merkittävyyden mukaisesti, joita tämä valmistaja on käyttänyt kerätessään kyseisiä aineistoja tällaisista lähteistä, olla vaikutusta arvioitaessa näiden aineistojen luokittelua direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitetuksi laadullisesti olennaiseksi osaksi kyseessä olevan tietokannan sisällöstä.

– Arvioitaessa sitä, onko kopioitu ja/tai uudelleen käytetty laadullisesti olennainen osa suojatun tietokannan sisällöstä, se seikka, että mainitun tietokannan sisältämät tiedot ovat virallisia ja että yleisöllä on niihin pääsy, ei vapauta kansallista tuomioistuinta tutkimasta, muodostavatko aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty mainitusta tietokannasta, määrällisesti olennaisen osan tästä tietokannasta tai muodostavatko ne mahdollisesti laadullisesti olennaisen osan siitä, siltä osin kuin ne edustavat huomattavaa inhimillistä, teknistä tai taloudellista investointia, joka liittyy sisällön keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen.

Oikeudenkäyntikulut

75 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY 7 artiklassa tarkoitettujen ”pysyvän

siirtämisen" ja "väliaikaisen siirtämisen" käsitteiden rajanveto perustuu suojatusta tietokannasta kopioitujen aineistojen muulla kuin tämän tietokannan tallennusalustalla tapahtuvan säilyttämisen kestoon. Mainitussa 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi suojatusta tietokannasta, johon on mahdollistettu elektroninen pääsy, tapahtuu hetkenä, jona aineistot, joita siirtäminen koskee, tallennetaan muulle kuin tämän tietokannan tallennusalustalle. Tämä kopioinnin käsite on riippumaton kyseisen toimen toteuttajan tavoitteesta, muutoksista, jotka tämä mahdollisesti tekee siten siirrettyjen aineistojen sisältöön, sekä kyseessä olevien tietokantojen rakenteiden järjestämisen mahdollisista eroista.

Se seikka, että valmistajan suojatun tietokannan sisällön materiaaliset ja tekniset ominaisuudet ovat myös toisen valmistajan tietokannan sisällössä, voidaan tulkita todisteeksi siitä, että direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi on tapahtunut, ellei tällaista yhteensattumaa voida selittää muilla tekijöillä kuin kyseessä olevien tietokantojen välisellä siirrolla. Se, että aineistot, jotka tietokannan valmistaja on saanut lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, ovat myös toisen valmistajan tietokannassa, ei riitä sellaisenaan näytöksi tällaisesta kopioinnista mutta voi olla todiste siitä.

Tietokantojen hoitamisessa käytetyt tietokoneohjelmat eivät ole seikka, joka huomioidaan arvioitaessa, onko direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettu kopiointi tapahtunut.

2) Direktiivin 96/9 7 artiklaa on tulkittava siten, että arvioitaessa sitä, onko tapahtunut tässä artiklassa tarkoitettu tietokannan sisällön määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö, kun kyseessä on aineistokokonaisuus, johon kuuluu erillisiä alaryhmiä, jostakin näistä alaryhmistä väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää on verrattava tämän alaryhmän sisällön kokonaismäärään, jos tämä alaryhmä muodostaa sellaisenaan tietokannan, joka täyttää sui generis

-oikeuteen perustuvan suojan myöntämisen edellytykset. Mikäli näin ei ole, ja jos mainittu kokonaisuus muodostaa tällaisen suojatun tietokannan, on verrattava tämän kokonaisuuden eri alaryhmistä väitetysti kopioitujen ja/tai uudelleen käytettyjen aineistojen määrää tämän kokonaisuuden sisällön kokonaismäärään.

Sillä seikalla, että suojatun tietokannan valmistaja on saanut aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty tästä tietokannasta, lähteistä, joihin yleisöllä ei ole pääsyä, voi niiden inhimillisten, teknisten ja/tai taloudellisten keinojen merkittävyyden mukaisesti, joita tämä valmistaja on käyttänyt kerätessään kyseisiä aineistoja tällaisista lähteistä, olla vaikutusta arvioitaessa näiden aineistojen luokittelua direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitetuksi laadullisesti olennaiseksi osaksi kyseessä olevan tietokannan sisällöstä.

Arvioitaessa sitä, onko kopioitu ja/tai uudelleen käytetty laadullisesti olennainen osa suojatun tietokannan sisällöstä, se seikka, että mainitun tietokannan sisältämät tiedot ovat virallisia ja että yleisöllä on niihin pääsy, ei vapauta kansallista tuomioistuinta tutkimasta, muodostavatko aineistot, jotka on väitetysti kopioitu ja/tai uudelleen käytetty mainitusta tietokannasta, määrällisesti olennaisen osan tästä tietokannasta tai muodostavatko ne mahdollisesti laadullisesti olennaisen osan siitä, siltä osin kuin ne edustavat huomattavaa inhimillistä, teknistä tai taloudellista investointia, joka liittyy sisällön keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen.

Allekirjoitukset